

Návrh opatrenia na zefektívnenie verejnej správy

Projekt:	Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít
Organizácia:	Nezisková organizácia Projekt DOM.ov
Operačný program:	Efektívna verejná správa
Kód žiadosti o NFP:	314011Q491
Názov aktivity:	Hlavná aktivita č. 3 Skvalitňovanie verejných politík podpory bývania MRK
Názov výstupu:	Návrh na opatrenie zamerané na zefektívnenie verejnej správy
Názov opatrenia:	Úprava Zákona č. 310/1992 Z. z. o Stavebnom sporení a jeho neskorších predpisov
Subjekt, ktorému sa návrh opatrenia predkladá:	Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Štátny fond rozvoja bývania, Ministerstvo financií SR

Úprava Zákona č. 310/1992 Z. z. o stavebnom sporení a jeho neskorších predpisov

2021

doc. Ing. arch. Katarína Smatanová MA, PhD., a kol.

Návrhy sú formulované v rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunít“, kód projektu ITMS2014+: 314011Q491.

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Úvod

V rámci projektu „Lepšie verejné politiky pre bývanie marginalizovaných rómskych komunití“, je snahou neziskovej organizácie Projekt DOM.ov zbierať údaje a informácie z terénu, z praktických skúseností aktivít organizácie a spolupracujúcich obcí a tieto informácie premietat' do návrhov opatrení s cieľom zefektívniť verejnú správu a legislatívny systém.

V rámci programu asistovanej svojpomocnej výstavby, ktorý dlhodobo realizuje nezisková organizácia Projekt DOM.ov, klient prechádza aj procesom finančného vzdelávania, ktorého neoddeliteľnou súčasťou je aj proces sporenia. V súčasnosti sú za týmto účelom využívané vkladné knižky od rôznych bankových domov, avšak z dlhodobého hľadiska je vhodné využívať za týmto nástrojom systémové štátne nástroje. Stavebné sporenie, so zaujímavým prvkom štátnej prémie, je práve jedným z nich. Cieľom tohoto opatrenia je navrhnúť také zmeny, ktoré by tento nástroj sprístupnili aj pre klientov a rodiny z prostredia marginalizovaných rómskych komunití.

Identifikácia problému

V oblasti bytovej politiky je zo strany štátu uplatňovaný systém ekonomických nástrojov s cieľom rozširovania a zveľaďovania bytového fondu a to vo forme priamej a nepriamej podpory.

Kým priama podpora štátu je realizovaná formou poskytovania dotácií v rámci Programu rozvoja bývania a tiež formou zvýhodnených úverov poskytovaných Štátnym fondom rozvoja bývania, nepriama podpora štátu, je zameraná a dostupná pre fyzické osoby, a je realizovaná prostredníctvom poskytovania:

- (1) štátneho príspevku k hypotekárnym úverom a štátneho príspevku k hypotekárnym úverom pre mladých občanov určeného len pre fyzické osoby,
- (2) **štátnej prémie k stavebnému sporeniu** pre fyzické osoby a pre spoločenstvá vlastníkov bytov a nebytových priestorov.

Stavebné sporenie je určené na financovanie bytových potrieb a potrieb súvisiacich s bývaním na území Slovenskej republiky z účelovo vytvorených prostriedkov vo fonde stavebného sporenia, ktorý tvoria najmä vklady, úroky, štátne prémie, splátky istiny úverov od účastníkov stavebného sporenia (stavební sporitelia), prípadne iné zdroje.

Stavebným sporiteľom môže byť fyzická osoba, spoločenstvo vlastníkov bytov zriadené podľa osobitného predpisu, alebo iná právnická osoba, ktorá uzatvorí so stavebnou sporiteľňou zmluvu o stavebnom sporení alebo v ktorých prospech je uzatvorená zmluva o stavebnom sporení.

Štátnu prémie k stavebnému sporeniu definuje Zákon č. 310/1992 Z. z. o stavebnom sporení. Na prémie má nárok každý, kto v danom roku nasporí stanovenú sumu, pričom je účel použitia nasporenej sumy viazaný na náklady spojené s bývaním. Nárok na štátnu prémie má v súčasnosti iba sporiteľ s príjmom do 1,3 násobku priemernej mzdy. ¹

¹ Aktuálne podrobnosti o výške štátnej prémie Predpis 263/2020 Z. z.

V rámci dostupnosti stavebného sporenia v posledných rokoch boli identifikované nasledujúce problémy v tejto v oblasti:

- pre sporiteľov s nízkymi vkladmi dosahuje výška poplatkov takmer štátnu prémie,
- výška štátnej prémie je nízka; dosiahnutie jej maximálnej hodnoty v sume 70 € je pre klientov sporiacich 50 € mesačne nedosiahnuteľné²,
- viazanosť doby sporenia je dva roky, v systéme svojpomocné výstavby je optimálna sporiaca fáza 12 - 16 mesiacov.

Návrh adekvátnych opatrení

V rámci zvyšovania adresnosti a dostupnosti stavebného sporenia a štátnej prémie aj pre rodiny z prostredia MRK, a teda dôležitú skupinu v celkovej cieľovej skupine podpory rozvoja bývania, v rámci zmien podmienok vykonávania stavebného sporenia navrhujeme zvážiť možnosť prijatia nasledovných návrhov opatrení:

1. *stanoviť limit na celkový objem poplatkov* – súhrnná ročná výška poplatkov za jedného stavebného sporiteľa, ktorý je poberateľom štátnej prémie, nesmie presiahnuť 20 % maximálnej výšky štátnej prémie za kalendárny rok,
2. *zvýšiť výšku ročnej sumy štátnej prémie na jej súčasný dvojnásobok*, prípadne zvážiť iný prepočet jej hodnoty tak, aby bola efektívnym nástrojom aj pre naozaj nízkopříjmové domácnosti, a tak sa stala i adresnejšia,
3. *zvážiť vytvorenie samostatného sporiaceho programu s prémieou pre rodiny zapojené do programov asistovanej svojpomocnej výstavby*, ktorý by zahŕňal kratší časový rámec umožňujúci jeho vyplatenie a získanie štátnej prémie.

Záver

Zvýšenie ročnej sumy štátnej prémie, stanovenie limitu na celkový objem poplatkov transformuje stavebné sporenia a štátny príspevok na nástroj, ktorý bude naozaj adresný pre tie skupiny obyvateľov s nízkym príjmom, ktorého naozaj potrebujú. Benefit z tejto zmeny nebudú užívať nielen príslušníci marginalizovaných rómskych komunít, ale všetky nízkopříjmové domácnosti na Slovensku.

² Na získanie maximálnej výšky štátnej prémie v sume 70 € je potrebné vložiť v roku 2020 vklady vo výške 2 800 € (233,30 € mesačne). To je pri priemernom mesačnom príjme cca 580 euro celej domácnosti nereálne. Optimálna výška vkladu je pre klientov z prostredia MRK priemerne 50 €.